

T.C.
TÜRKİYE İNSAN HAKLARI VE EŞİTLİK KURUMU
2.DAİRE KARARI

Başvuru Numarası : 2024/319
Toplantı Tarihi/Sayısı : 3.9.2024/50
Karar Numarası : 2024/882
Başvuran : K. Ç.
Başvuran Vekili : -
Adres : -
Muhatap Kurum/Kişi : 1- Diyarbakır 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü
2- Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü
Muhatap Adres : -

I. BAŞVURUNUN KONUSU

1. Başvuranın; aldığı disiplin cezalarına itiraz ettiği ancak itirazlarının sonucu beklenmeden 29/12/2004 tarihli ve 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrasına istinaden hâlihazırda bulunduğu Kuruma nakledildiği, Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğüne yaptığı tehlikeli hükümlü statüsüne ilişkin itirazının geriye kalan toplam hapis cezasının üçte birinin iyi halli olarak infaz edilmediği gerekçesiyle reddedildiği iddialarına ilişkindir.

II. İNCELEME SÜRECİ

2. Başvuran, başvuru dilekçesinde özetle;

a. Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu İdare ve Gözlem Kurulunun 24/10/2023 tarihli kararı üzerine 5275 sayılı Ceza ve Güvenlik Tedbirlerinin İnfazı Hakkında Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında Diyarbakır 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiğini,

b. Nakil işleminin verilen disiplin cezalarına karşı Batman İnfaz Hakimliğine yaptığı şikayetler sonuçlandırılmadan gerçekleştirildiğini,

c. Disiplin cezalarının Batman İnfaz Hakimliği tarafından kaldırıldığını, bu nedenle 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrasının uygulanmasına ilişkin gerekçelerin de ortadan kalkmış olduğunu,

ç. Konuya ilişkin olarak Genel Müdürlüğe başvurduğunu, kalan toplam hapis cezasının üçte birini iyi halli olarak infaz etmediği sürece diğer kapalı ceza infaz kurumlarına nakledilemeyeceği cevabının verildiğini iddia etmektedir.

3. Muhatap Diyarbakır 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğünden alınan yazılı görüşte özetle;

a. Başvuranın 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrası kapsamında Genel Müdürlüğün 13/12/2023 tarihli kararıyla 22/12/2023 tarihinde Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan halihazırda bulunduğu Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiği,

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

b. 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrasının uygulanması kararının kaldırılabilmesi için başvuranın kalan toplam hapis cezasının üçte birini halihazırda bulunduğu Ceza İnfaz Kurumunda infaz etmesi gerektiği,

c. Başvuranın 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrası kapsamına alınması, bu kapsamdan çıkarılması, yüksek güvenlikli ceza infaz kurumlarına nakledilmesi gibi hususların Genel Müdürlüğün yetkisinde olduğu, Ceza İnfaz Kurumunun bu hususlarda herhangi bir takdir hakkının bulunmadığı belirtilmiştir.

4. Muhatap Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğünden alınan yazılı görüşe göre; başvuranın ilgili mevzuat kapsamında 13/12/2023 tarihli yazı uyarınca naklinin uygun görüldüğü, 22/12/2023 tarihinde 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrası kapsamına alınarak Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumundan Diyarbakır 1 No.lu Yüksek Güvenlikli Kapalı Ceza İnfaz Kurumuna nakledildiği, 11/1/2024 tarihli dilekçesi ile 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrası hükmünün kaldırılmasını talep ettiği, talebinin geriye kalan toplam hapis cezasının üçte birini henüz infaz etmediğinden uygun görülmediği hususları belirtilmiştir. Bu kapsamda, başvurunun özünün 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrasında düzenleme altına alınan tehlikeli hükümlülük konusuyla ilgili olduğu anlaşılmaktadır.

5. Muhatabın yazılı görüşüne karşı başvuran tarafından sunulan yazılı görüşte özetle;

a. 24/10/2023 tarihinde Batman T Tipi Kapalı Ceza İnfaz Kurumu Müdürlüğü tarafından kendisine hücreye koyma disiplin cezası verildiği, cezaya karşı şikayet başvurusu neticesinde İnfaz Hakimliği tarafından söz konusu kararın kaldırıldığı,

b. Kurum İdaresinin İnfaz Hakimliği kararlarına uygun olarak hareket etmediği,

c. 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrasının uygulanmasını gerektirecek herhangi bir suç işlemeye ifade edilmiştir.

III. İLGİLİ MEVZUAT

6. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası'nın "Yargı Yetkisi" başlıklı 9'uncu maddesi şöyledir:

"Yargı yetkisi, Türk Milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır."

7. Anayasa'nın "Mahkemelerin Bağımsızlığı" başlıklı 138'inci maddesi şöyledir:

"Hakimler, görevlerinde bağımsızdırlar; Anayasaya, kanuna ve hukuka uygun olarak vicdanı kanaatlerine göre hüküm verirler. Hiçbir organ, makam, merci veya kişi, yargı yetkisinin kullanılmasında mahkemelere ve hakimlere emir ve talimat veremez; genelge gönderemez; tavsiye ve telkinde bulunamaz."

8. 20/4/2016 tarihli ve 6701 sayılı Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumu Kanunu'nun "Kurumun görevleri" başlıklı 9'uncu maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"Kurumun görevleri şunlardır: (...)

h) İşkence ve kötü muamele ile mücadele etmek ve bu konuda çalışmalar yapmak,

ı) İşkenceye ve Diğer Zalimane, Gayriinsanî veya Küçültücü Muamele veya Cezaya Karşı Birleşmiş Milletler Sözleşmesine Ek İhtiyari Protokol hükümleri çerçevesinde ulusal önleme mekanizması olarak görev yapmak,

i) Özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek,"

9. Aynı Kanun'un "Başvurular" başlıklı 17'nci maddesinin birinci ve sekizinci fıkralarında, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin Kuruma bizzat başvuru yapabileceği hükme

bağlanmışır.

10. Mezkûr Yönetmelik'in "*Ön inceleme*nin yapılması" başlıklı 48'inci maddesinin birinci fıkrasının ilgili bölümü şöyledir:

"(1) Kuruma yapılan başvurular, inceleme ve araştırmaya geçilmeden önce ön incelemeye tabi tutulur ve sonucunda; ... yönlerinden incelenir."

11. Mezkûr Yönetmelik'in "*Karar türleri*" başlıklı 65'inci maddesi şöyledir:

"(1) Kurum, yapılan başvuru veya resen inceleme kapsamında yaptığı inceleme ve araştırma sonucunda incelenemezlik kararı, gerekçeli kabul edilmezlik kararı, gönderme kararı, ihlal kararı, idari yaptırım kararı, uzlaşma kararı, ret kararı ve karar verilmesine yer olmadığına dair karar verir."

12. Mezkûr Yönetmelik'in "*Gerekçeli kabul edilmezlik kararı*" başlıklı 67'nci maddesi şöyledir:

"(1) Ön inceleme aşamasında, başvurunun açıkça dayanaksız olup olmadığı, başvurunun hakkın kötüye kullanımı teşkil edip etmediği, ayrımcılık yasağı ihlalinden kaynaklanan bir zararın bulunup bulunmadığının tespiti açısından incelenebilirliğin esasla birlikte incelenmesi kararlaştırılan başvurulara ilişkin esas inceleme ve araştırma aşamasında söz konusu koşulları taşımayan başvurularla ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir.

(2) Ön inceleme aşamasında incelenebilir bulunan ya da incelenebilirliği esasla birlikte incelenmesi ve araştırılması kararlaştırılan başvuruların 48'inci maddede belirtilen gerekli koşulları taşımadığının anlaşılması halinde de ilgili gerekçeli kabul edilmezlik kararı verilir."

IV. DEĞERLENDİRME VE GEREKÇE

13. Türkiye İnsan Hakları ve Eşitlik Kurumunun amacı; insan onurunu temel alarak insan haklarının korunması ve geliştirilmesi, kişilerin eşit muamele görme hakkının güvence altına alınması, hukuken tanınmış hak ve hürriyetlerden yararlanmada ayrımcılığın önlenmesi ile bu ilkeler doğrultusunda faaliyet göstermek, işkence ve kötü muameleyle etkin mücadele etmektir.

14. 6701 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinde; insan hakları ihlallerini resen incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, ayrımcılık yasağı ihlallerini resen veya başvuru üzerine incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek, özgürlüğünden mahrum bırakılan ya da koruma altına alınan kişilerin ulusal önleme mekanizması kapsamındaki başvurularını incelemek, araştırmak, karara bağlamak ve sonuçlarını takip etmek Kurumun görevleri arasında sayılmıştır.

15. Başvuran, 5275 sayılı Kanun 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrası kapsamına alındığını, buna karşı itiraz etmesine rağmen kalan toplam hapis cezasının üçte birini iyi halli olarak geçirmediği için itirazının reddedildiğini ve uygulamanın devam ettiğini, şikayet başvurusu üzerine İnfaz Hakimliğinin hücreye koyma disiplin cezalarını kaldırdığını, bu nedenle 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrasını uygulamaya yönelik gerekçelerin ortadan kalkmış olduğunu, Ceza İnfaz Kurumunun yargı kararlarına uygun hareket etmediğini iddia etmektedir.

16. 5275 sayılı Kanun'un "*Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları*" başlıklı 9'uncu maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(1) Yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumları, iç ve dış güvenlik görevlilerine sahip, firara karşı teknik, mekanik, elektronik ve fizikî engellerle donatılmış, oda ve koridor kapıları sürekli kapalı tutulan, ancak mevzuatın belirttiği hâllerde aynı oda dışındaki hükümlüler arasında ve dış çevre ile temasların geçerli olduğu sıkı güvenlik rejimine tâbi hükümlülerin bir veya üç kişilik odalarda barındırıldıkları tesislerdir. Bu kurumlarda bireysel veya grup hâlinde iyileştirme yöntemleri uygulanır."

(...)

(3) Eylem ve tutumları nedeniyle tehlikeli hâlde bulunan ve özel gözetim ve denetim altında bulundurulmaları gerekli olduğu saptananlar ile buldukları kurumlarda düzen ve disiplini bozanlar veya iyileştirme tedbir, araç ve usûllerine ısrarla karşı koyanlar bu kurumlara gönderilirler. (...)

(5) Müebbet hapis cezasına hükümlülerden, 107'nci maddede belirtilen koşullu salıverilme süresinin üçte ikisini, süreli hapis cezasına hükümlülerden toplam cezalarının üçte birini, üçüncü fıkrada belirtilen hükümlülerden geriye kalan toplam cezalarının üçte birini bu kurumlarda geçirerek iyi hâl gösterenlerin, tutum ve kişiliklerine uygun diğer ceza infaz kurumlarına gönderilmelerine karar verilebilir."

17. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan 5/6/2015 tarihli Ceza İnfaz Kurumlarının Tahsisi, Nakil İşlemleri ve Diğer Hükümler konulu Genelge'nin ikinci bölümünün "*Nakillerle İlgili Ortak Hükümler*" başlıklı 22'nci maddesinin dördüncü fıkrası şöyledir:

"Eylem ve tutumları nedeniyle tehlikeli hâlde bulunan ve özel gözetim ve denetim altında bulundurulmaları gerekli olduğu saptananlar ile buldukları kurumlarda düzen ve disiplini bozanlar veya iyileştirme tedbir, araç ve usûllerine ısrarla karşı koyanlar idare ve gözlem kurulunun kararı ve sadece Bakanlık onayı ile 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin üçüncü fıkrası gereğince yüksek güvenlikli ceza infaz kurumlarına gönderilebilecektir."

18. 5275 sayılı Kanun'un "*Disiplin cezalarının niteliği ve uygulama koşulları*" başlıklı 37'nci maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"(1) Hükümlü hakkında kurumda, düzenli bir yaşamın sürdürülmesi, güvenliğin ve disiplinin sağlanması bakımından kanun, yönetmelikler ile idarenin uyulmasını emrettiği veya gerekli kıldığı davranış ve tutumları, kusurlu olarak ihlâl ettiğinde, eyleminin niteliği ile ağırlık derecesine göre Kanunda belirtilen disiplin cezaları uygulanır. (...)"

19. Mezkûr Kanun'un "*Disiplin cezaları ve tedbirleri*" başlıklı 38'inci maddesi şöyledir:

"(1) Çocuklar haricindeki hükümlüler hakkında uygulanabilecek disiplin cezaları ağırlık derecesine göre şunlardır:

a) Kınama.

b) Bazı etkinliklere katılmaktan alıkoyma.

c) Ücret karşılığı çalışılan işten yoksun bırakma.

d) Haberleşme veya iletişim araçlarından yoksun bırakma veya kısıtlama.

e) Ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma.

f) Hücreye koyma. (...)"

20. 16/5/2001 tarihli ve 4675 sayılı İnfaz Hakimliği Kanunu'nun "*İnfaz hâkimliklerinin görevleri*" başlıklı 4'üncü maddesinin ilgili bölümü şöyledir:

"İnfaz hâkimliklerinin görevleri şunlardır:

(...) 2. Hükümlülerin cezalarının infazı, müşahedeye tâbi tutulmaları, açık cezaevlerine ayrılmaları, izin, sevk, nakil ve tahliyeleri; tutukluların sevk ve tahliyeleri gibi işlem veya faaliyetlere ilişkin şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak.

3. Hükümlü ve tutuklular hakkında alınan disiplin tedbirleri ve verilen disiplin cezalarının kanun, veya diğer mevzuat hükümlerine aykırı olduğu iddiasıyla yapılan şikâyetleri incelemek ve karara bağlamak."

21. Dosya ekleri incelendiğinde; başvuranın daha önce 5 kez asayiş ve güvenlik nedeniyle farklı ceza infaz kurumlarına nakil edildiği; başvuranın "açlık grevi", "Kurum görevlilerine uygunsuz söz sarf etmek ve

davranışta bulunmak", "hükümlü ve tutuklulara karşı edep ve nezakete aykırı şekilde konuşmak veya davranışlarda bulunmak", "idarece alınan sağlık önlemlerine uymamak" gibi disiplin suçları nedeniyle toplamda 3 kez kınama, 4 kez bazı etkinliklerden alıkoyma, 7 kez ücret karşılığı çalışılan işten yoksun bırakma, 13 kez hücreye koyma, 1 kez ziyaretçi kabulünden yoksun bırakma disiplin cezaları aldığı, ölüm orucuna girdiği ve Kurum psikoloğu ile görüştürülmeye götürülürken personele fiziksel saldırıda bulunduğu gibi hususlar sonucunda başvuranın tehlikeli hükümlü sıfatını alarak yüksek güvenlikli kapalı ceza infaz kurumuna nakledildiği anlaşılmıştır.

22. Yukarıda anılan disiplin cezalarından yalnızca 3'ünün İnfaz Hakimliği tarafından kaldırıldığı, başvuran hakkında 5275 sayılı Kanun'un 9'uncu maddesinin 3'üncü fıkrasının uygulanmasına esas teşkil eden disiplin cezalarının söz konusu 3 disiplin cezasından ibaret olmadığı anlaşılmıştır. Bu bağlamda başvuranın İnfaz Hakimliğinin tehlikeli hükümlülüğe dair kararları kaldırdığı iddiasının açıkça dayanaktan yoksun olduğu değerlendirildiğinden başvurunun kabul edilmez olduğu kanaatine varılmıştır.

V. KARAR

A. Başvurunun KABUL EDİLMEZ OLDUĞUNA,

B. Kararın taraflara tebliğine ve KAMUOYUNA DUYURULMASINA,

C. Karara karşı tebliğ tarihinden itibaren 60 gün içerisinde Ankara İdare Mahkemesine başvurulabileceğine,

3/9/2024 tarihinde, OY BİRLİĞİYLE, karar verildi.

e-imzalıdır

Muhammet Ecevit CARTİ
Daire Başkanı

e-imzalıdır

İsmail AYAZ
Üye

e-imzalıdır

Mehmet Emin GENÇ
Üye

e-imzalıdır

Saffet BALIN
Üye

e-imzalıdır

Ünal SADE
Üye